

Wstęp

Rok 2024 przyniósł kolejne zmiany dla kierowców. Czego tym razem mogą spodziewać się prowadzący pojazdy? Wyczekiwaną zmianą, która weszła w życie już w zeszłym roku (17 września 2023 r.), jest powrót do rocznego terminu usuwania punktów karnych z ewidencji. Powrócą również kursy reedukacyjne pozwalające zmniejszyć zebraną liczbę punktów karnych. Zwrot prawa jazdy znów następuje automatycznie po upływie okresu, na jaki ten dokument został zatrzymany. Od 1 lipca 2023 r. termin na zarejestrowanie samochodu sprowadzonego z zagranicy lub zgłoszenie faktu nabycia lub zbycia pojazdu wynosi 30 dni. Zniesiono również opłatę ewidencyjną i wprowadzono zakaz wyprzedzania dla ciężarówek na autostradach i drogach ekspresowych. Zaś od marca 2024 r. pojazdy mechaniczne prowadzone przez nietrzeźwych kierowców będą konfiskowane. Zaktualizowano także przepisy dotyczące przewozu osób. Jak co roku wzrasta również wysokość kar za brak wykupienia polisy OC.

Dużą zmianą w 2023 r. była nowelizacja ustawy – Kodeks karny, która zastrzyła kary dla nietrzeźwych sprawców wypadków. Reformę przeszły także zasady przeprowadzania badań technicznych pojazdów. Stworzono również nowy projekt rozporządzenia, który określa szczegółowy program kursu reedukacyjnego. W 2023 r. wzrosły aż dwukrotnie kary za niewykupienie polisy OC. Ustawą z 5 sierpnia 2022 r. o zmianie ustawy o Rządowym Funduszu Rozwoju Dróg oraz niektórych innych ustaw wprowadzono również nowe przepisy mające na celu ujednolicenie nazewnictwa dotyczącego dróg, a w szczególności aktualizację definicji, które precyzuje ustawa – Prawo o ruchu drogowym, oraz wprowadzenie nowych pojęć drogowych.

Zmiany w przepisach

1. Przepadek pojazdu nietrzeźwego kierowcy

Głównym celem nowelizacji ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw było zaostrzenie odpowiedzialności karnej m.in. za przestępstwa drogowe popełniane w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego, która ma za zadanie zwiększenie ochrony prawnokarnej. Zgodnie z dodanym art. 44b Kodeksu karnego, od 14 marca 2024 r. w przypadkach wskazanych w ustawie sąd orzeknie przepadek pojazdu mechanicznego lub przepadek jego równowartości. Środek ten orzekany będzie w przypadku prowadzenia pojazdu mechanicznego w ruchu lądowym w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego:

- jeżeli zawartość alkoholu w organizmie sprawcy przestępstwa była wyższa niż 1,5 promila we krwi lub 0,75 mg/dm³ w wydychanym powietrzu albo prowadziła do takiego stężenia;
- gdy sprawca, który był już wcześniej prawomocnie skazany za prowadzenie pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości lub był pod wpływem środka odurzającego albo był skazany za przestępstwo określone w art. 173, art. 174, art. 177 lub art. 355 § 2 Kodeksu karnego (tj. za spowodowanie katastrofy w ruchu lądowym, wodnym lub powietrznym zagrażającej życiu lub zdrowiu wielu osób albo mieniu w wielkich rozmiarach; spowodowanie bezpośredniego niebezpieczeństwa katastrofy w ruchu lądowym, wodnym lub powietrznym; naruszenie, chociażby nieumyślnie, zasady bezpieczeństwa w ruchu lądowym, wodnym lub powietrznym i spowodowanie nieumyślnego wypadku, w którym inna osoba odniosła obrażenia ciała) popełnione w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego lub dopuścił się prowadzenia pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego w okresie obowiązywania zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych orzeczonego w związku ze skazaniem za przestępstwo (tzw. recydywa).

W przypadku recydywy nie będzie miała znaczenia zawartość alkoholu we krwi lub w wydychanym przez sprawcę powietrzu. Przepadek będzie orzekany niezależnie od stopnia stanu nietrzeźwości, z uwagi na obciążające okoliczności, tj. prowadzenie pojazdu w ramach recydywy, nawet jeżeli stężenie alkoholu w organizmie sprawcy było mniejsze niż 1,5 promila we krwi lub 0,75 mg/dm³ w wydychanym powietrzu.

Kiedy przepadek równowartości pojazdu?

Ustawodawca przewidział, że nie we wszystkich sytuacjach możliwe będzie orzeczenie przepadku pojazdu. Dlatego też w dodanym art. 44b § 2 Kodeksu karnego wskazano okoliczności, w których będzie możliwe orzeczenie przepadku równowartości pojazdu mechanicznego. Ten przepis zostanie zastosowany, gdy:

- orzeczenie przepadku pojazdu mechanicznego jest niemożliwe lub niecelowe z uwagi na jego zbycie, utratę, zniszczenie lub znaczne uszkodzenie,
- pojazd w czasie popełnienia przestępstwa nie stanowił wyłącznej własności sprawcy.

Za równowartość pojazdu uznaje się wartość pojazdu określoną w polisie ubezpieczeniowej na rok, w którym popełniono przestępstwo, a w razie braku polisy – średnią wartość rynkową pojazdu odpowiadającego, przy uwzględnieniu marki, modelu, roku produkcji, typu nadwozia, rodzaju napędu i silnika, pojemności lub mocy silnika oraz przybliżonego przebiegu, pojazdowi prowadzonemu przez sprawcę, ustaloną na podstawie dostępnych danych, bez powoływania w tym celu biegłego, chyba że ze względu na szczególne cechy tego pojazdu ustalenie średniej wartości rynkowej pojazdu jest niemożliwe – wtedy będzie możliwość zasięgnięcia opinii biegłego.

Zgodnie z uzasadnieniem do projektu nowelizacji Kodeksu karnego, przepis ten ma na celu wyłączenie uprzywilejowania sprawców prowadzących pojazd mechaniczny, który w czasie wypadku uległ zniszczeniu lub znacznemu uszkodzeniu, oraz tych, wobec których przepadek nie będzie można wykonać (zbycie lub utrata pojazdu), a także w stosunku do sprawców powodujących wypadek niewiążący się z takim zniszczeniem lub uszkodzeniem pojazdu, a również tych, którzy pojazd nie zbyli i nie utracili.

Kiedy nie będzie orzekany przepadek pojazdu mechanicznego ani jego równowartości?

- 1) Wykonywanie czynności zawodowych lub służbowych polegających na prowadzeniu pojazdu na rzecz pracodawcy
W myśl dodanego art. 44b § 3 Kodeksu karnego, przepadek pojazdu mechanicznego oraz przepadku równowartości pojazdu nie orzeka się, jeżeli sprawca prowadził niestanowiący jego własności pojazd mechaniczny, wykonując czynności zawodowe lub służbowe polegające na prowadzeniu pojazdu na rzecz pracodawcy. W takim wypadku sąd orzeka nawiązkę